

Nyhedsbriefing fra 92-gruppens deltagere på Klimakonferencen på Bali, 3-15. december 2007

Klimakonferencen på Bali – Næste stop København?

Kort status efter 4½ dages forhandlinger:

- Stor gruppe af u-lande arbejder konstruktivt på at få klart mandat for forhandlinger om en global klimaaf tale i København 2009, men EU har ikke banket andre rige lande på plads.
- U-landene står fast på, at de rige lande skal gøre meget mere for at overføre teknologi, som kan bruges til at sætte ind overfor udslippet af drivhusgasser.
- Bred enighed om, at skovrydning skal tackles i fremtidig klimaaf tale, men stor uenighed om hvordan.
- Fortsat ingen afklaring af, hvordan klimakonventionens fond for støtte til u-landenes tilpasning til klimaforandringer skal administreres.

Bali-mandatet - Får vi et kort over vejen til klimatopmødet i København 2009?

Hektisk aktivitet for at blive enige om processen frem mod en ny klimaaf tale – stadig uenighed om indhold, mål og deadline

Det største spørgsmål hernede er, om det lykkes at blive enige om et "Bali-mandat" eller et "Roadmap", der beskriver de overordnede rammer og processen frem mod en endelig klimaaf tale i København i 2009. Endnu er udfaldet helt åbent. Enkelte rige lande som Canada og Japan er særligt besværlige i forhandlingerne. Ingen forventer, at der opnås enighed, inden ministrene ankommer og overtager forhandlingerne onsdag i næste uge.

Der er en bred kreds af lande fra både Nord og Syd, som er tilhængere af, at forhandlingerne frem mod topmødet i København skal foregå i to spor, populært kaldet "Kyotosporet" og "Konventionssporet".

Kyotosporet har formelt set allerede været i gang i to år. Der er de forhandlinger, der foregår indenfor Kyoto-protokollen, og som handler om, hvilke reduktioner i drivhusgasudslippet, I-landene skal forpligtige sig til efter 2012, hvor protokollens første forpligtelsesperiode udløber. Kina, Indien og mange andre u-lande lægger stor vægt på forhandlingerne og støtter den linie, som EU hidtil har fulgt, nemlig at de rige lande kollektivt skal reducere udslippet af drivhusgasser med 25-40 procent i 2020. Her i Bali fører EU ikke helt så høj profil på spørgsmålet som tidligere, selv om lande som Island, New Zealand, Norge bakker op. Canada og Japan er tavse ift. ambitionsniveauet og søger i det hele taget at komplicere fastlæggelsen af rammerne for forhandlingerne i Kyotosporet ved at bringe så mange emner som muligt ind i forhandlingerne.

Størst opmærksomhed hernede er der om Konventionssporet, der handler om, hvordan u-landene og andre lande, som ikke allerede har forpligtelser under Kyoto-protokollen skal bidrage til at løse klimaproblemet.

Tidligere har u-landene haft nærmest en allergi overfor ordet ”forpligtelser”, men den allergi er væk for mange lande. Nu handler diskussionerne mere om hvilken karakter forpligtelserne skal have, og hvordan de rige lande kan bistå u-landene i at gøre en større indsats. Som sagt er mange lande nu villige til at tage et medansvar, og derfor er der gode chancer for, at der her på Bali kan opnås enighed om at sætte gang i forhandlingerne under Konventionssporet. Blandt u-landene synes der også at være mange, der kan gå ind for, at der skal gælde samme deadline for forhandlingerne i de to spor – COP-15 i 2009 i København. Der er dog også hardlinere, ikke mindst Saudi Arabien, Algeriet, Indien og Malaysia som grundlæggende mener at I-lande må gøre langt mere, inden u-landene overhoved skal forpligte sig.

Også nogle af de rige lande gør forhandlingerne mere komplicerede, end godt er. Igen er Japan og Canada problembørnene. Japan langer eksempelvis ud efter Kina og stiller krav om kvantitative mål for Kinas udslip af drivhusgasser, mens de er tilfredse med, at USA blot er ”engageret” i processen.

De japanske forhandlere er imidlertid under pres fra NGO’er og en hjemlig opinion. Det viste sig eksempelvis onsdag, hvor Japan foretog noget, der minder om en kovending. I mandags havde landets chefforhandler i plenum fremlagt et forslag, som kunne tolkes som om, Japan ville bevæge sig væk fra Kyoto-aftalen, når der skal laves en ny global aftale i 2009, ligesom de foreslog, at forhandlingerne skal foregå i ét spor og ikke de to sideløbende spor som EU og andre har foreslået. Onsdag måtte japanerne så melde ud, at dette var en misforståelse, at de holder fast i Kyoto-protokollen og gerne ser en to-sporet forhandlingsproces. Det er også presset fra den hjemlige opinion, der synes at være årsagen til, at Japan har besluttet at sende en ny højtstående klimaforhandler til Bali.

USA holder relativ lav profil i de fleste af forhandlingerne, men indtrykket er, at de arbejder hårdt bag kulisserne. Canadiske NGO’er opfatter deres egen regering som Bush’s skødehund og talsmand.

Danmark åbner ballet

EU presser på med konkret udspil til Bali-mandat tidligt i processen – u-landene synes det går for hurtigt

Danmark var i høj grad med til at kridte banen op for forhandlingerne om Bali-mandatet onsdag, da den danske chef-forhandler Thomas Becker blev kørt frem i forreste linje, og på vegne af EU formandskabet (Portugal) fremlage EU's ønsker til mandatet. Dette indeholder en række konkrete punkter, bl.a. at det fælles mål må være at holde den globale temperaturstigning under 2 grader celcius, at stigningen i de globale udledninger derfor må vendes snarest muligt, og at de globale udledninger skal reduceres med 50 procent i 2050. EU lagde også op til en intensiveret forhandlingsproces, frem mod en endelig aftale, som skal vedtages i 2009. EU presser således på for at få et nyt forhandlingsforløb i gang.

Flere udviklingslande fremførte, at I-landene stadig må gøre mere for at gennemføre deres forpligtelser under den nuværende klima aftale, før en ny aftale kan indgås, men ellers blev der ikke kommenteret meget på EU's udspil. Forhandlingerne er nu gået i lukkede sessioner, hvor presse og NGOer ikke har adgang, og forventes først at komme ud i åbne forhandlinger mandag.

Teknologi-overførsel – en nødvendig del af løsningen

Udviklingslandene klager over, at det går for langsomt med at overføre teknologi – og forsøger nu at sætte I-landene stolen for døren

I Klimakonventionen har I-landene forpligtiget sig til at hjælpe udviklingslandene ved at overføre teknologi til at udvikle mere klima-venlig energiforsyning og –forbrug. Udviklingslandene, med Kina i spidsen, føler dog ikke, at de har set meget til denne bistand endnu. Teknologioverførsel og spredning er uhyre vigtig for at forhindre klimaændringerne f.eks. for at sikre, at Kina opfører mindre forurenede kraftværker og udbygger den vedvarende energi.

En aftale om, hvordan denne teknologioverførsel skal ske, er således meget væsentlig for en ny klimaaftale, ikke mindst for Kina. Derfor har NGOerne også forsøgt at få bl.a. EU til at melde ud med mere konkrete forslag til indhold i en sådan teknologi-overførselsaftale, men uden held.

Mandag foretog udviklingslandene så et overraskende træk. De bad om, at teknologi-overførsel fik en stærkere placering i forhandlingerne, ved at emnet også tages op i de forhandlinger, der vedrører finansiel støtte under konventionen. U-landene prøver på den måde at lægge øget pres på I-landene til reelt at leve op til deres forpligtigelser om teknologi-overførsel.

Forhandlingerne er hårde. I årevis har lande som USA, Canada og Australien konsekvent søgt at begrænse klimakonventionens rolle ift. teknologioverførsel, mens EU har bidraget med støtte til diverse workshops og analyser af u-landenes behov for klimateknologi. Det kan ikke undre, at u-landene nu kræver, at der gås fra ord til handling.

Skov - kommer de fattige med?

Skovbevarelse skal med i fremtidig klimaaftale – men stadig stor uenighed om hvordan – vigtigt at sikre at det kommer til at gave fattige og natur

Fokuset på skov er massivt her på klimakonferencen. Skovforhandlingerne bliver fulgt af så mange, at der kun er ståpladser tilbage ved de åbne møder. Vi befinder os i det land i verden, der mister mest skov hvert år, og dermed er den tredje største drivhusgasudleder i verden - i omegnen af fem procent af verdens samlede drivhusgasudslip. Så Indonesien har store interesser på spil i forhandlingerne om, hvordan man kan bremse afskovningen, og også ude i verden er interessen enorm – både fra officielt hold og fra NGOerne.

Men ikke alle er ubetinget begejstrede for udsigten til, at FN's klimakonvention vil ind og betale regeringer for at bevare skov. Både grupper af indfødte folk og miljø- og u-landsorganisationer frygter, at store firmaer, ikke fattige skovsamfund, vil nyde godt af de nye penge, og at de lokale samfund vil miste deres ret til skovene.

Derfor er det positivt at notere, at nogle lande på konferencen støtter NGOernes bekymring. Især afrikanske lande har understreget, hvor vigtigt det er, at tænke de fattige skovsamfund med ind i forhandlingerne. Tanzania udtalte direkte, at mennesker risikerer at blive tvangsfjernet, for at deres skove kan omdannes til reservater.

For øjeblikket bevæger forhandlingerne sig endnu i sneglefart, for regnskovslandene har vidt forskellige interesser. Nogle vil belønne dem, der har et stort stabilt skovdække, andre dem der nedsætter fældningstempoet, og igen andre vil belønne lande, der ikke har meget skov tilbage men er begyndt at genplante. Og dertil skal lægges uenigheder om, hvor pengene skal komme fra og

tekniske problemer med at måle skovbevarelsen. Så det er komplicerede forhandlinger, som følges af rigtig mange interesserede.

Tilpasningsfonden skal på plads

Pengene til fonden begynder at rulle ind d. 1. januar, men hvordan de skal bruges er stadig et åbent spørgsmål

I 2001 oprettede man en tilpasningsfond under Kyoto-aftalen. Pengene skal bruges til at finansiere projekter i fattige og sårbare lande, for at hjælpe dem med at tilpasse sig de uundgåelige klimaforandringer. Fonden finansieres via en to procents beskatning på CDM-kreditter¹. Modsat normal bistand til udviklingslande er der altså tale om en privatsektor finansieringsmekanisme, der ikke består af frivillige bidrag, hvilket gør potentialet for tilpasningsfonden meget interessant på sigt. Problemet er dog, at man ikke har kunnet blive enige om, hvordan fonden skal fungere og hvem der skal administrere den. Derfor er fonden ikke kommet i gang endnu.

Nu er der fra mange sider pres på forhandlingerne for at finde en løsning og få etableret fonden. Her på Bali er der kommet forslag fra henholdsvis udviklingslandene (G77+Kina), Japan og EU om hvordan tilpasningsfonden skal se ud og styres. Både Japan og EU peger på den Globale Miljøfacilitet (GEF - Global Environment Facility) under Verdensbanken som sekretariat for fonden, men udviklingslandene har aldrig haft et særligt venskabeligt forhold til GEF, og vil derfor ikke have fonden placeret der. U-landene peger blandt andet på, at GEF er dyr og langsom.

Der er også uenighed om, hvordan tilpasningsfonden skal styres. På klimakonferencen i Nairobi sidste år fik man aftalt, at der skal være et flertal af udviklingslande i bestyrelsen, og at fonden referer direkte til medlemmerne af Kyoto-protokollen. Men der er stadig uenigheder, og banen er nu kridtet op til et endeligt kompromis. EU kan formentlig ikke tillade sig at være skyld i, at der ikke nås en aftale, dertil er der alt for meget fokus på klimatilpasning og konsekvenserne for de fattige lande. Meget kommer derfor til at afhænge af udviklingslandene, hvor stærkt og enstemmigt de står, og hvorvidt de kan overbevise EU og Japan om et alternativ.

Bistand til u-landenes tilpasning til klimaforandringer vil også blive et emne for forhandlingerne om en ny global klimaafnate frem mod mødet i København om to år.

¹ CDM, Clean Development Mecanism projekter er projekter, hvor aktører fra rige lande gennem projekter kan reducere drivhusgasudslip i fattige lande og til gengæld optjene drivhusgaskreditter, således at de ikke behøver at reducere deres hjemlige udslip så meget.